

Vzdelávacie štandardy

Vzdelávacia oblasť Človek a spoločnosť

Náboženská výchova/náboženstvo

Pravoslávnej cirkvi na Slovensku

Vzdelávacia oblasť Človek a spoločnosť – Náboženská výchova/náboženstvo

Náboženská výchova/náboženstvo Pravoslávnej cirkvi na Slovensku

Charakteristika vyučovacieho predmetu

Vyučovací predmet náboženská výchova/náboženstvo sa vyučuje ako náboženská výchova/náboženstvo Rímskokatolíckej cirkvi v Slovenskej republike, náboženská výchova/náboženstvo Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku, náboženská výchova/náboženstvo Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku, náboženská výchova/náboženstvo Pravoslávnej cirkvi na Slovensku, náboženská výchova/náboženstvo Reformovanej kresťanskej cirkvi na Slovensku a náboženská výchova/náboženstvo Cirkvi bratskej v Slovenskej republike.

Vyučovací predmet náboženská výchova/náboženstvo je súčasťou vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť a je špecifickým priestorom, v ktorom žiaci objavujú a poznávajú skutočnosť z pohľadu náboženstva. Cez náboženskú výchovu v škole žiak rozvíja svoju **náboženskú gramotnosť**, má možnosť nadobudnúť a prehĺbiť osobnú zodpovednú kresťanskú a náboženskú identitu.

Náboženskú gramotnosť chápeme ako **teopraxiu, ako schopnosť rozumieť náboženstvu, ako schopnosť žiť náboženstvo**. Náboženskú gramotnosť vnímame ako schopnosť uvedomiť si význam náboženstva v spoločenskom, kultúrnom a politickom živote.

Náboženskú gramotnosť chápeme ako komplexnú schopnosť žiaka zodpovedne zaobchádzať s vlastnou religiozitou a religiozitou iných ľudí. Na základe náboženských obsahov a vedomostí žiak dokáže správne chápať kresťanské náboženstvo, vyjadrovať a žiť svoju vlastnú religiozitu a osobnú vieru vo vzťahu s inými kultúrami, národnosťami, etnikami, denomináciami a náboženstvami.

Náboženská výchova/náboženstvo zároveň rozvíja aj eticko-hodnotový rozmer žiakov, ktorý je spoločný s predmetom etická výchova a prispieva tak k integrálnej edukácii na základných školách.

Náboženská výchova/náboženstvo je zameraná na nadobúdanie vedomostí, ale aj na schopnosť nábožensky vnímať skutočnosť, chápať náboženskú reč, jazyk a komunikovať ním, konať podľa vlastného náboženského presvedčenia a vyjadriť svoju religiozitu a vieru nábožensky motivovaným životom. Náboženskú výchovu v škole tak môžeme chápať ako komplexný, procesualný a dynamický edukačný proces, ktorý sa uskutočňuje ako pozorovanie a vnímanie náboženskej skutočnosti, náboženské poznávanie, cez náboženskú komunikáciu, tvorbu náboženského úsudku a rozhodovania sa a cez nábožensky motivované konanie.

Vyučovací predmet náboženská výchova/náboženstvo rozvíja náboženskú gramotnosť cez nasledovné **obsahové oblasti**, ktoré sú konkretizované v **komponentoch Boh a človek, Isus Christos (Ježiš Kristus), Sväté Písmo, Cirkev a tajiny (sviatosti) a Kresťanský život**.

Ciele vyučovacieho predmetu

C1. Pozorovať a vnímať náboženskú skutočnosť. Žiaci sú citliví na okolitý svet a vedia rozpoznať a vnímať náboženské fenomény. Schopnosť vnímať je základom náboženského poznania. Nábožensky pozorovať a vnímať znamená:

- všímať si krásu sveta a vnímať vlastnú osobu so svojimi schopnosťami a hranicami,
- objaviť základné náboženské znaky a symboly a pomenovať ich význam,
- vnímať sakrálny priestor ako miesto oslavy Boha, modlitby a spoločenstva,
- pozorovať náboženské správanie a vysvetliť ho.

C2. Rozvíjať náboženské vedomosti a poznanie. Žiaci sa oboznamujú so základným poslanstvom kresťanskej viery, zaoberajú sa podstatnými pojmami a textami, náboženskou tradíciou, ako aj historickým pôsobením cirkvi. Žiaci poznaním dávajú význam a zmysel tomu, čo získali vnímaním a pochopením, vytvárajú súvis medzi poznanou náboženskou skúsenosťou a vlastným životom. Nábožensky poznávať znamená:

- identifikovať základné ľudské otázky ako náboženské,
- spoznať a prehĺbiť základné otázky kresťanskej viery v Boha,
- osvojovať si kresťanskú vieru v Trojjediného Boha,
- pomenovať hlavné prvky Christovho poslanstva,
- náboženské poznatky usporiadať a primerane vyjadriť.

C3. Chápať náboženskú reč, jazyk a komunikovať ním. Žiaci sa učia klásť otázky a argumentovať, pochopiť rôzne spôsoby náboženského jazyka a komunikácie, vyjadriť svoju vlastnú religiozitu a svoj osobný vzťah k svetu a Bohu. Nábožensky komunikovať znamená:

- porozumieť základným kresťanským a biblickým slovám, výrazom, pojmom a primerane ich použiť,
- rozumieť významu základných náboženských znakov, symbolov, obrazov, prvkov a dať ich do vzťahu s vlastným životom,
- spoznať spoločné znaky a rozdiely náboženských presvedčení,
- otvorene hovoriť s inými o náboženských témach,
- použiť rôzne formy modlitby ako súčasť svojho duchovného života.

C4. Uvažovať a konať podľa vlastného náboženského presvedčenia. Skúsenosti a poznatky učia žiakov získať svoj pohľad na základe uvažovania a kritického myslenia, ale aj získať schopnosť robiť vlastné rozhodnutia. Nábožensky usudzovať znamená:

- spoznať, pomenovať rôzne spôsoby morálneho správania sa ľudí a hodnotiť ich dôsledky,
- klásť existenciálne a transcendentálne otázky, chápať význam náboženských odpovedí na otázky o zmysle života, existencii Boha, života po smrti a pod.,
- kriticky reflektovať náboženské predsudky, zaujať vlastné stanovisko voči morálnym dilemám a zdôvodniť ho.

C5. Vyjadriť svoju religiozitu a vieru nábožensky motivovaným konaním a životom. Žiaci sa učia rozhodnúť pre zodpovedné konanie voči sebe i voči druhým, zapájať sa do spoločenského, sociálneho a cirkevného života. Nábožensky konať znamená:

- prevziať zodpovednosť za svoje konanie,
- pomenovať a osvojiť si základné pravidlá správneho morálneho života,
- konať podľa vlastného náboženského a morálneho úsudku.

Obsahové komponenty

Komponent A: Boh a človek¹

Obsahový komponent *Boh a človek* reflektuje predovšetkým otázky o zmysle života a o Bohu, oboznamuje so základnými prejavmi viery a náboženstva, poskytuje možnosť chápať rôzne vierovyznania a pochopiť základy vlastnej kresťanskej viery v Trojjediného Boha, ktorý stvoril svet i človeka.

Komponent B: Sväté Písmo

Obsahový komponent *Sväté Písmo* otvára žiakom prístup k pochopeniu Božieho slova v biblických textoch a uvedomiť si jeho oslobodzujúcu silu a význam pre vlastný život a porozumieť rôznym formám prístupu k Biblii.

Komponent C: Cirkev a tajiny (sviatosti)

Obsahový komponent *Cirkev a tajiny (sviatosti)* pozýva ku stretnutiu s kresťanmi v cirkvi a v spoločnosti, predstavuje všeobecnosť (univerzálnosť) cirkvi i jej spásonosné poslanie poskytovať v tajinách (sviatostiach) dary spásy pre každého veriaceho človeka.

Komponent D: Kresťanský život

Obsahový komponent *Kresťanský život* ponúka žiakom priestor zaoberať sa konkrétnymi formami osobného i spoločného prežívania viery, poskytuje kritériá pre etické konanie a správanie sa človeka, motivuje k zodpovednému angažovaniu sa pre spravodlivosť, mier a starostlivosť o stvorenie a prispieva k výchove k hodnotám.

---

1 Komponent A1: Isus Christos (Ježiš Kristus)

Obsahový komponent *Isus Christos (Ježiš Kristus)* umožňuje žiakom poznať blahozvesť o živote, účinkovaní, smrti a zmŕtvychvstaní Isusa Christa (Ježiša Krista) a vytvoriť si aj osobný vzťah k Nemu.

Vzdelávacie štandardy náboženskej výchovy/náboženstva Pravoslávnej cirkvi na Slovensku pre 1. cyklus

Hlavným cieľom 1. cyklu je uviesť žiakov do náboženskej gramotnosti. Žiak v škole začína novú etapu svojho života, dokáže žasnúť nad stvoreným svetom a teší sa zo zázrakov, ktoré môže objaviť v prírode. Cez rodinu a svet postupne objavuje pravdy o Bohu Otcovi Stvoriteľovi a spoznáva život Isusa Christa, Božieho Syna. Žiak cez biblické príbehy Starej i Novej Zmluvy vie pomenovať základné prvky mravného konania. Keďže viera je odpoveďou na počuté Božie slovo, žiak postupne prechádza od viery/dôvery v človeka k viere v Boha. Konfrontuje svoje postoje s Božími prikázaniami a kriticky prehodnocuje svoje správanie.

Ciele vzdelávania pre 1. cyklus

- Vnímať, že na svete nie je sám, má rodinu a kamarátov, ale patrí aj do Božej rodiny – cirkvi, rozvíja svoju vnímavosť pre potreby blízkeho a všíma si, kto v jeho okolí potrebuje pomoc.
- Komunikovať s ľuďmi vo svojom okolí ohľaduplným a primeraným spôsobom.
- Uvedomiť si jedinečnosť seba samého i druhého človeka.
- Vnímať vieru ako súčasť svojho života.
- Osvojiť si základné kresťanské modlitby a vlastnými slovami sformulovať jednoduché modlitby.
- Formovať si návyk pravidelnej modlitby a svojimi slovami ďakovať za svoj život, rodinu a svet.
- Osvojiť si a reprodukovať biblické príbehy Starej a Novej Zmluvy.
- Osvojiť si a reprodukovať príbehy biblických postáv a svätcov, ktoré sú pre neho vzorom viery v Boha a vie ich reprodukovať.
- Objavovať výnimočnosť Isusa Christa, Božieho Syna cez zázraky, ktoré konal.
- Chápať spojitost medzi Tajomnou (Poslednou) večerou, obetou na kríži a sv. Liturgiou.
- Pomenovať svoje dary a schopnosti a uviesť príklad, ako ich dokáže využiť aj pre iných.
- Sláviť nedeľu ako osobitný deň spolu s rodinou v cirkevnom spoločenstve.
- Konfrontovať a prehodnocovať svoje správanie skúmaním svojho svedomia.
- V konfliktných situáciách odpustiť tým, ktorí mu ublížili.
- Identifikovať morálne dobro v konaní druhých a vo vlastnom konaní.

Komponent A: Boh a človek/Isus Christos (Ježiš Kristus)

Výkonové štandardy

Žiak vie/dokáže:

- opísať svoje miesto v rodine, postavenie a úlohu rodičov i detí v rodine,
- opísať svoje charakterové vlastnosti, záľuby, túžby a sny,
- oceniť dobré vlastnosti a schopnosti druhých,

- aktívne rozvíjať vzťahy v rodine a v komunite,
- prejavovať modlitbou vďačnosť za lásku rodičov,
- priblížiť atmosféru oslavy,
- aplikovať skúsenosť lásky z rodiny na celé Božie stvorenie,
- používať elementárne pravidlá slušnej komunikácie s druhými na vyjadrenie úcty a dobrého vzťahu,
- regulovať svoje emócie na elementárnej úrovni tak, aby ich prejavy boli sociálne prijateľné a podporné,
- vyjadriť modlitbou a piesňou radosť z Božieho stvoriteľského diela a vďačnosť za život a stvorený svet, vďačnosť za rodičov, súrodencov, starých rodičov a ďalších príbuzných,
- prosiť v modlitbe za dobrých kamarátov a naučiť sa modlitby pred a po učení,
- vyjadriť modlitbou vďaku za Božiu vernosť a lásku,
- opísať jednotlivé dni (etapy) Božieho stvoriteľského diela,
- poukázať na krásy stvoreného sveta darované nám Bohom
- porovnať človeka s ostatnými Božími stvoreniami,
- zapamätať si, že „Boh učinil všetko dobré,“ a preto sa máme aj my podieľať na šírení dobra a lásky,
- opísať situáciu, keď dôveroval inému človeku,
- uviesť príklad obety z vlastného života a príklady pomoci druhým,
- porozprávať Mojžišov príbeh,
- opísať prostredníctvom obrazu „kríka, ktorý horel a nezhorel“ svoju predstavu o Bohu,
- opísať putovanie Božieho ľudu po púšti a Božiu starostlivosť,
- nakresliť svoje predstavy o Zaslúbenej zemi (raji, Božom kráľovstve),
- pripraviť plán vyčistenia životného prostredia v blízkosti školy (ekologické aktivity),
- predniesť a reprodukovať prikázania z Desatora,
- uviesť príklady o existencii neviditeľného sveta,
- vysvetliť úlohu anjelov ochrancov v našom živote,
- uviesť príklady Božej vernosti a odpustenia zo starozmluvných príbehov,
- vysvetliť Božiu starostlivosť o ľudí,
- vymenovať svätcov, ktorých pozná, aplikovať správanie sa svätcov na vlastné správanie,
- identifikovať pomocou rodičov na internete alebo v iných zdrojoch život svätca, ktorého meno nosia, vysvetliť význam svojho krstného mena.

Obsahové štandardy

- vnímanie cirkvi ako Božej rodiny, v ktorej žijeme, hýbeme sa a sme,
- vnímanie mojej rodiny a sveta, v ktorom žijem, vo vzťahu k Bohu a v Bohu,
- poznávanie Boha, zjaveného v troch osobách, cez stvorenie, cez život prvých ľudí v raji, cez Abraháma, Mojžiša, anjelov, cez dar ľudstvu – svojho Syna, cez pôsobenie vo sv. tajinách (sviatostiach),

- poznávanie vôle Boha cez Desatoro,
- pochopenie Božieho obrazu v nás, Božieho odpustenia a prisľúbenia spásy,
- poznávanie Božej prozreteľnosti,
- vnímanie modlitby ako základu duchovného života a vzťahu Boha a človeka,
- osvojovanie si príbehov biblických postáv a svätcov, ktoré sú pre neho vzorom viery v Boha,
- poznávanie Christových zázrakov, Christovej radostnej zvesti a Christa vo svojom srdci,
- osvojenie si životného príbehu Christa, Jeho utrpenia, smrti a zmŕtvychvstania.

Komponent B: Sväté Písmo

Výkonové štandardy

Žiak vie/dokáže:

- prerozprávať biblický príbeh o pokušení a páde prvých ľudí , prepojiť ich s prvými ľudskými skúsenosťami (hriech, pokušenie, svedomie, prarodičovský hriech, pokánie, Spasiteľ),
- rozlíšiť dobré a zlé konanie,
- uviesť príklad, kde človek svojim zlým konaním spôsobil druhému bolesť,
- vysvetliť, že Boh neopúšťa človeka ani po jeho zlyhaní,
- porovnať biblické príbehy o Kainovi a Ábelovi, potope sveta a Babylonskej veži a pochopiť podstatu slov dar, obeta, vďačnosť, závisť, nenávisť, modloslužba,
- opísať dôsledky Kainovho konania,
- vyjadriť zmysel a hodnotu daru,
- uviesť príklady Božej spravodlivosti a milosrdenstva,
- uviesť príklad namyslenosti (pýchy) zo života,
- vysvetliť dôvod príchodu Isusa Christa – Spasiteľa,
- zhodnotiť na príkladoch správanie biblických postáv,
- zdôvodniť význam prorokov pri nevernosti Božieho ľudu,
- oceniť odvahu prorokov pri hlásaní pravdy,
- vysvetliť, že zlo, utrpenie, konflikty, choroby, vojny a smrť sú dôsledkom hriechu prvých ľudí,
- poukázať na to, že nie všetko zlo a utrpenie, ktoré postihne človeka, je dôsledkom jeho osobného hriechu a zlého konania,
- uviesť príklad, kedy jeho osobný problém, ťažkosti alebo choroba boli dôsledkom jeho zlého konania,
- riadiť sa podľa priorít v rozličných druhoch hodnôt: čo je nevyhnutné, potrebné, užitočné, prospešné a príjemné.

Obsahové štandardy

- rozlíšenie Biblie na Starú a Novú Zmluvu,
- poznávanie príbehov Starej Zmluvy, ktoré súvisia s pokušením a pádom prvých ľudí, s Kainom a Ábelom, s potopou sveta a Babylonskou vežou,
- poznávanie príbehov biblických postáv (sudcovia, Gedeon, Samson, Samuel, Rút, králi, Saul, Dávid, Šalamún) a ich správania,
- poznávanie biblických príbehov prorokov (Eliáš, Izaiáš, Jeremiáš, Daniel, Jonáš) a ich úloha pri obrátení neverného Božieho ľudu,
- poznanie biblického príbehu spravodlivého Jóba ako vzoru trpezlivosti, viery a pravdy.

Komponent C: Cirkev a tajiny (sviatosti)

Výkonové štandardy

Žiak vie/dokáže:

- nájsť, kde je v jeho bydlisku pravoslávny chrám,
- rozpoznať chrámy ostatných kresťanských vierovyznaní v jeho okolí,
- hľadať to, čo nás spája a správne vnímať to, čo nás odlišuje,
- vymenovať časti chrámu a názvy bohoslužieb,
- namaľovať, čo sa mu v chráme páčilo,
- rozpoznať základné bohoslužby,
- porozprávať, ako prežíva nedeľu a kde v blízkom okolí vidí kresťanské symboly,
- reprodukovať základné kresťanské pozdravy, oslovenie kňaza,
- poznať sviatok alebo svätého, ktorému je zasvätený chrám v jeho cirkevnej obci.

Obsahové štandardy

- pochopenie dôležitosti byť v cirkvi, v cirkevnom spoločenstve, v chráme,
- identifikovanie pojmov chrám, cerkov, kostol,
- opísanie ikony a ikonostasu,
- vnímanie kríža ako symbolu kresťanstva,
- vnímanie Evanjelia ako živého odkazu Isusa Christa,
- oboznámenie sa so základnými bohoslužbami (večerňa, utreňa, liturgia),
- oboznámenie sa so sv. tajinou krstu,
- poznanie udalostí a súvislostí Tajomnej (Poslednej) večere, obety na kríži a sv. Liturgie,
- vnímanie sv. Liturgie ako pozvania na hostinu a poďakovania Bohu za Jeho dobrodenie (Eucharistia).

Komponent D: Kresťanský život

Výkonové štandardy

Žiak vie/dokáže:

- rozlíšiť ďakovnú, prosebnú a oslavnú modlitbu,
- predniesť základnú kresťanskú modlitbu Otče náš a vedieť vysvetliť jej obsah,
- rozlíšiť na príkladoch zo života dobré a zlé správanie,
- ospravedlniť sa a poprosiť o odpustenie,
- uviesť rozdiely medzi biskupom, kňazom a diakonom,
- uviesť rozdiel medzi pracovným dňom, nedeľou a sviatkom,
- vysvetliť, že nedeľa je dňom oslavy zmŕtvychvstania Isusa Christa,
- uviesť najvýznamnejšie udalosti zo života Isusa Christa a Bohorodičky, ktoré sa neskôr stali základom pre sviatok,
- vysvetliť význam symbolov, sviatkov a kultúrnych tradícií pre človeka a spoločnosť,
- namaľovať obľúbenú udalosť zo života Isusa Christa alebo Bohorodičky,
- určiť sviatky najvýznamnejších svätcov,
- povedať, akému sviatku alebo svätému je zasvätený chrám v jeho bydlisku,
- opísať oslavu Roždestva – Narodenia Isusa Christa (Vianoc) vo svojej rodine,
- vysvetliť odkaz Roždestva – Narodenia Isusa Christa a chudoby, v ktorej sa narodil,
- vysvetliť základné príbehy z Evanjelií, ktoré ukazujú Christovu moc nad prírodou, chorobou a smrťou,
- opísať vlastnosti dobrej mamy v prepojení s vlastnosťami Bohorodičky,
- prerozprávať udalosť Zvestovania s dôrazom na dôveru Bohorodičky v Boha,
- predniesť modlitbu Bohorodice Divo a vedieť vysvetliť jej obsah,
- zdôvodniť potrebu viery/dôvery v Božie slová na príklade Zachariáša,
- porozprávať o živote sv. Nikolaja (Mikuláša) a jeho dobrých skutkoch,
- prerozprávať životy sv. Cyrila a Metoda a kniežaťa Rastislava a vymaľovať ich ikony,
- predstrieť hrdinský a morálny vzor v konaní postáv z príbehov z Biblie, životopisov svätých či príbehov historických postáv cirkevných dejín,
- porovnať cyrilskú abecedu s latinkou,
- napísať k cyrilským písmenám ich výslovnosť latinkou.

Obsahové štandardy

- poznávanie rôznych podôb modlitieb: ďakovné, prosebné, oslavné,
- poznanie základných modlitieb Otče náš, Bohorodice Divo,
- poznávanie Hospodských, Bohorodičných sviatkov a sviatkov svätcov,

- oboznámenie sa so službou biskupa, kňaza, diakona a ostatných členov Božieho ľudu,
- oboznamovanie sa s príbehmi z Evanjelií, ktoré ukazujú Christovu moc nad prírodou, chorobou a smrťou a ich odkazom,
- poznávanie misie solúnskych bratov sv. Cyrila a Metoda na Veľkej Morave,
- oboznámenie sa s úlohou a významom historickej osobnosti sv. Rastislava,
- poznávanie cyriliky, hlaholiky a cirkevnej slovančiny.

Vzdelávacie štandardy náboženskej výchovy/náboženstva Pravoslávnej cirkvi na Slovensku pre 2. cyklus

Hlavným cieľom 2. cyklu je, aby žiaci preukázali zvládnutie základov náboženskej gramotnosti. Žiak si všíma odvahu, skromnosť a hlavne pokoru Jána Krstiteľa. Tieto cnosti mu umožnili, aby pripravil ľudí na príchod Spasiteľa. Takisto si všíma poslušnosť Bohorodičky, ktorá kvôli nám prijala do svojho lona Spasiteľa. Christov život žiak vníma ako priamu prítomnosť Boha vo svete. Jeho utrpenie vníma ako nevysloviteľnú lásku ku svojmu stvoreniu. Jeho zmŕtvychvstanie prijíma ako začiatok nového života. Zoslanie Svätého Ducha chápe ako silu zvestovať svetu víťazstvo života nad smrťou. Mučeníkov vníma ako pravých svedkov toho, že Isus Christos je Boh. Žiak si všíma, že existencia cirkvi až do dnešných dní je dôkazom toho, že Isus Christos ju neopúšťa.

Ciele vzdelávania pre 2. cyklus

- Vymenovať, aké dary a talenty dostal žiak od Boha ako dar, uviesť príklad, ako ich dokáže využiť aj pre iných.
- komunikovať konštruktívne a vzhľadom na spolupatričnosť a spoluprácu žiakov.
- Poznať a zhodnocovať vlastné charakterové črty v harmónii s druhými.
- Vymenovať základné udalosti zo života Bohorodičky.
- Konfrontovať svoju vieru s vierou Jána Krstiteľa a Bohorodičky.
- Vymenovať najhlavnejšie udalosti Christovho života.
- Opísať posledné dni Christovho života a Jeho zmŕtvychvstanie.
- Vnímať, ako zoslanie Svätého Ducha naplnilo apoštolov odvahou a radosťou šíriť Christovo poslanstvo.
- Vnímať mučeníkov ako nebojácnych svedkov Christovho Božstva.
- Vymenovať krajiny, kde je kresťanstvo dominantným vierovyznaním.
- Preukazovať úctu k vlastnému národu, k iným národom a kultúram.

Komponent A: Boh a človek/Isus Christos (Ježiš Kristus)

Výkonové štandardy

Žiak vie/dokáže:

- vysvetliť význam 1. Všeobecného snemu (Nicejského),
- reprodukovať Symbol viery – Viruju a vysvetliť jeho obsah,
- vyrozprávať príbeh o sv. Jozefovi a Márii a o udalostiach pred narodením Isusa Christa i po ňom,
- priblížiť a opísať oslavu Roždestva Christovho vo svojej rodine,
- prerozprávať udalosť nájdenia Isusa Christa v chráme,
- vysvetliť, čo znamená, že Christos sa dáva pokrstiť a plní Otcovu vôľu,
- prerozprávať udalosť povolania učeníkov,
- prerozprávať udalosť uzdravenia ochrnutého, ktorá predstavuje aj naše uzdravenie z hriechov,
- prerozprávať príbeh o Zachejovi ako svedectvo, že Boh prijíma každého človeka takého, aký je a láskou ho mení,
- uviesť príklady ľudí odsunutých na okraj spoločnosti,
- poukázať na moc Isusa Christa pri búrke na mori,
- opísať, akým spôsobom vládli a vládnu pozemskí panovníci,
- rozpovedať udalosť vstupu Christa do Jeruzalema,
- porovnať oba spôsoby vládnutia (ľudský a Boží),
- zdôvodniť Božiu vládu prostredníctvom lásky a pokory,
- prerozprávať udalosti od Tajomnej (Poslednej) večere, cez zajatie Christa až po Jeho uloženie do hrobu,
- uviesť príklad, ako by žiaci pomohli trpiacim ľuďom,
- vyjadriť, že Zmŕtvychvstanie Isusa Christa je najväčší zázrak a najväčšie tajomstvo kresťanskej viery,
- vypísať najdôležitejšie vďakyvdania zo žalmu 103 (104).

Obsahové štandardy

- oboznámenie sa s článkami Symbolu viery – Viruju,
- oboznámenie sa s pojmami ortodoxia, heréza, dogma, kánon,
- opísanie úlohy a významu 1. Všeobecného snemu (Nicejského),
- rozlíšenie dvoch prirodzeností v Bohočloveku,
- prehľbovanie vedomostí o udalostiach zo života Isusa Christa,
- opísanie posledných dní Christovho života a Jeho Zmŕtvychvstania,
- vnímanie Christovho života ako priamej prítomnosti Boha vo svete,
- vnímanie utrpenia Christa ako nevysloviteľnej lásky ku svojmu stvoreniu,

- vnímanie Zmŕtvychvstania ako začiatku nového života,
- chápanie Zoslania Svätého Ducha ako sily zvestovať svetu víťazstvo života nad smrťou,
- osvojenie si modlitby Ja hrišnyj a Oslabi, ostavi.

Komponent B: Sväté Písmo

Výkonové štandardy

Žiak vie/dokáže:

- prerozprávať biblický príbeh o živote sv. Jána Krstiteľa – Predchodcu Isusa Christa,
- zdôvodniť význam ticha na hodinách a pri modlitbe,
- vyhľadať v Biblii vety, ktoré vyzývajú k sústredenému tichu,
- zdôvodniť význam pokánia v živote kresťana,
- reprodukovať modlitby Ja hrišnyj a Oslabi, ostavi.

Obsahové štandardy

- oboznamovanie sa s odvahou, skromnosťou a pokorou sv. Jána Krstiteľa – Predchodcu Isusa Christa,
- pochopenie úlohy a významu prorokov,
- oboznámenie sa so sv. tajinou pokánia.

Komponent C: Cirkev a tajiny (sviatosti)

Výkonové štandardy

Žiak vie/dokáže:

- opísať spôsob života prvých kresťanov,
- vyjadriť, prečo je Päťdesiatnica začiatkom histórie cirkvi,
- vysvetliť dôležitosť života a práce apoštolov,
- vyjadriť zmysel slova kresťan,
- vyjadriť zmysel slova mučeník,
- vysvetliť spojenie „Christova pravda a láska nás sprevádza po celý život, Christos nás stále drží za ruku,“
- vysvetliť Christove slová: „Ak mňa prenasledovali, budú prenasledovať aj vás“ (Jn 15,20),
- uviesť príklady, ako aj dnes môžeme preukázať neochvejnosť vo viere a ako ju môžeme posilňovať,
- vysvetliť, prečo je dôležité sa denne modliť, posilňovať vieru v Boha, konať dobré skutky, vzájomne si odpúšťať a pomáhať,

- uvedomovať si vlastnú osobnosť ako dobrú šancu pre život,
- vypracovať jednoduchý plán vlastného sebarozvoja v harmónii s druhými ľuďmi,
- uviesť príklady vzájomnej lásky,
- zhodnotiť svoje silné a slabé stránky,
- uviesť znaky správnej a nesprávnej modlitby,
- vysvetliť, že Christos zomrel na kríži, aby nám daroval večný život,
- charakterizovať Christovu cirkev,
- vysvetliť svoju účasť a správanie na bohoslužbách,
- objasniť, že každý nosí svoj kríž po celý život a chrám je Boží dom, v ktorom sa stretávame s Bohom,
- vysvetliť, kedy došlo k zrodu kresťanskej slobody v dejinách,
- charakterizovať význam jednoty kresťanstva a zodpovednosť každého veriaceho za ňu,
- sformulovať význam sv. krstu pre človeka,
- sformulovať význam myropomazania pre človeka,
- pomenovať hlavné časti sv. krstu,
- oceniť duchovnú silu Pravoslávia po celom svete,
- objasniť dôležitosť príslušnosti k cirkvi pre spásu,
- poznať vierovyznania na Slovensku a spôsoby, ako sa prejavujú v živote jednotlivcov a komunit.

Obsahové štandardy

- poznanie formovania Christovej cirkvi (zrod cirkvi, apoštoli, mučeníci, katakomby)
- oboznámenie sa s významnými udalosťami apoštolskej doby,
- oboznámenie sa s úlohou apoštolov – nebojácnych šíriteľov Christovho Evanjelia,
- identifikovanie pojmov kladenie rúk, agapé,
- oboznámenie sa s obdobím prenasledovania Cirkvi (rímski cisári, Koloseum),
- oboznámenie sa s významom mučeníkov – pravých svedkov viery,
- reflektovanie životov mučeníkov, ktorí sú vzormi ozajstného kresťanského života a žiarivým príkladom pre mnohé generácie veriacich v Christa,
- objasnenie existencie sv. ostatkov (relikvií) a správnej úcty k nim,
- poznávanie bohoslužieb a života v Cirkvi (cirkevná obec, chrám, večerňa, utreňa, liturgia),
- oboznámenie sa s Milánskym ediktom,
- uvedomovanie si hodnoty liturgického života v Cirkvi,
- špecifikovanie významu sv. tajiny krstu a Vyznanie viery,
- oboznámenie sa so sv. tajinou myropomazania,
- oboznámenie sa s misiou cirkvi a prácou misionára.

Komponent D: Kresťanský život

Výkonové štandardy

Žiak vie/dokáže:

- vymenovať hlavné postavy cyrilo-metodskej misie,
- charakterizovať lásku sv. Rastislava k Bohu a svojmu národu,
- interpretovať veľký duchovný prínos sv. bratov Cyrila a Metoda pre slovanské národy,
- vysvetliť význam cirkevnoslovanského jazyka ako liturgického jazyka,
- obhájiť potrebu osvietenia Svätým Duchom,
- predniesť modlitbu Otče náš v cirkevnej slovančine,
- napísať cyrilikou modlitbu Bohorodice Divo,
- predniesť ďalšie modlitby k Bohorodičke,
- zúčastniť sa na bohoslužbách konaných v cirkevnej slovančine,
- predniesť modlitby Carju nebesnyj a Dostojno jest',
- modlitbou vyjadriť vďaku za dar života a za lásku a starostlivosť rodičov,
- prerozprávať najdôležitejšie udalosti zo života Bohorodičky,
- vymenovať najznámejšie Bohorodičné pútnické miesta,
- zdôvodniť potrebu nezištnej pomoci trpiacim ľuďom,
- uviesť príklady, ako správne žiť kresťanským životom,
- viesť rešpektujúci, oceňujúci a konštruktívny dialóg s druhými,
- uplatňovať empatiu a aj asertivitu pri vzťahoch s druhými,
- rešpektovať druhých takých, akí sú.

Obsahové štandardy

- prehĺbenie poznatkov o cyrilo-metodskej misii (cirkevné školy, vyhnanstvo),
- osvojovanie si liturgického jazyka,
- osvojovanie si cyriliky,
- oboznámenie sa s Bohorodičnými sviatkami (Zvestovanie Bohorodičky, Uvedenie do chrámu, Usnutie Bohorodičky),
- pochopenie slova Bohorodička,
- poznávanie Bohorodičky ako vzoru pokory, lásky a poslušnosti prostredníctvom liturgických textov,
- oboznámenie sa so životom Joakima a Anny a s ich vytrvalosťou v modlitbe,
- osvojovanie si troch základných cností: viery, nádeje a lásky.

Vzdelávacie štandardy náboženskej výchovy/náboženstva Pravoslávnej cirkvi na Slovensku pre 3. cyklus

Hlavným cieľom 3. cyklu je rozvíjanie nadobudnutej náboženskej gramotnosti. Žiak cez texty bohoslužieb (večerne, utrene a liturgie) a texty hlavných sviatkov spoznáva Isusa Christa ako pravého Spasiteľa a Jeho Matku Máriu ako vzor pokory a lásky. Toto spoznávanie pomáha žiakovi, aby Christa vnímal ako Toho, kto nás miluje a Jeho Matku ako postavu, ktorá je najviac hodná záujmu a nasledovania. Žiak si všíma, ako sa Christovo posolstvo šírilo skrze apoštolov a ich nasledovníkov do rôznych krajín. Konfrontuje sa s reakciou ľudí na kázanie apoštolov. Všíma si aj ľudí, ktorí majú iné vierovyznanie. Žiak podrobne spoznáva jednotlivé prikázania Desatora, získava podnety pre samostatné rozhodovanie sa a uvedomuje si zodpovednosť za svoje konanie pred Bohom. Cirkevné predpisy a nariadenia (pôsty a spoločné modlitby) vníma nie ako obmedzovanie osobnej slobody, ale ako návod ku skutočnej nezávislosti od hriechu, vášní a zlozvykov.

Ciele vzdelávania pre 3. cyklus

- Charakterizovať obsah 12 hlavných sviatkov a sviatku Vzkriesenia Isusa Christa (Paschy).
- Vymenovať cnosti Bohorodičky.
- Uviesť, v ktorých sviatkoch sa deklaruje Božstvo Isusa Christa.
- Porovnať kresťanstvo s inými náboženstvami a uviesť, v čom je jeho hodnota a jedinečnosť.
- Rešpektovať rozmanitosť ľudí a skupín v globalizovanom svete.
- Uvedomiť si, že Isus Christos bol skutočnou osobou, žijúcou na tomto svete.
- Vysvetliť vznik cirkvi a charakterizovať prvé kresťanské spoločenstvo.
- Vymenovať, v ktorých krajinách prevláda pravoslávne kresťanstvo.
- Porovnať svoje skutky s Christovým konaním a uviesť príklad, v čom sa Mu môžeme podobať.
- Uvedomiť si, že cirkevné pôsty nám pomáhajú duchovne sa zdokonaľovať.
- Vnímať dôležitosť Božích prikázaní v živote človeka, kriticky zhodnotiť, aký dopad má porušovanie prikázaní pre život človeka, uviesť konkrétne príklady zo života.
- Osvojiť si jednotlivé prikázania Desatora a vysvetliť ich význam.
- Poznať hodnoty, ktoré budujú osobnosť človeka, zostaviť vlastný rebríček hodnôt a určiť si svoje priority.
- Komunikovať konštruktívne vzhľadom na postoj iných ľudí a prehlbovanie osobných vzťahov.
- Vedieť uplatňovať správne vnútorné motivácie na konanie dobra.

Komponent A: Boh a človek/Isus Christos (Ježiš Kristus)

Výkonové štandardy

Žiak vie/dokáže:

- vysvetliť, že najväčším darom lásky nebeského Otca je Jeho Jednorodný Syn, Spasiteľ sveta,
- uvedomiť si skutočnosť, že kto uverí a žije podľa príkladu Isusa Christa, má večný život,

- zdôvodniť potrebu spolupráce cirkevného a občianskeho spoločenstva,
- vysvetliť pojem originalita ľudskej bytosti,
- popísať somatické a psychické zmeny u dospelujúceho,
- prejaviť úctu k Bohu, rodine a okoliu,
- vyjadriť, že za všetko, čo má v živote, vďačí Bohu,
- rozlíšiť dobro od zla v konkrétnych každodenných situáciách,
- rozlíšiť dobré skutky od zlých na pozadí dnešnej doby,
- vysvetliť význam Christových slov: „Nakoľko ste to urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste to urobili.“ (Mt 25,40),
- uplatňovať prosociálnosť ako integrujúcu zložku vlastnej identity,
- aplikovať Desatoro vo svojom živote,
- prezentovať zo skúsenosti silu každodennej modlitby,
- zdôvodniť význam modlitby pred pokúšaním satana,
- sformulovať význam a morálnosť evanjeliových blaženstiev,
- vysvetliť, že podobenstvá sú pomôckami pre náš život,
- sformulovať, že Božia pravda nám ukazuje cestu a dáva nám skutočnú slobodu,
- uvedomiť si, že Boh je pôvodcom všetkého, okrem hriechu,
- zhodnotiť zákony spoločnosti, v ktorej žije,
- rozlíšiť nebezpečenstvo šovinizmu, nacionalizmu a rasovej neznášanlivosti,
- aplikovať skúsenosť lásky na svojich blížnych,
- rozlíšiť rôzne typy správania k druhým a zvoliť si to, ktoré je spravodlivé a prosociálne,
- vytvárať zodpovedné priateľské vzťahy,
- slobodne prijať jednoduché záväzky v skupine a splniť ich,
- vysvetliť pojem „jedno telo“ (Mt 19,5) v živote manželov,
- uvedomiť si, že jeden z najväčších darov, ktorý Boh môže dať rodine je, keď si vyvolí z rodiny kňaza.

Obsahové štandardy

- vnímanie Christa ako Toho, ktorý nás miluje,
- budovanie osobnosti človeka podľa vzoru Christa, ktorý je Cesta, Pravda a Život (Jn 14,6),
- poznávanie života s Bohom ako života v modlitbe, láske a slobode,
- analyzovanie Desiatich Božích prikázaní a ich vnímanie ako smeru, ktorý nám Boh ukazuje,
- analyzovanie spolupráce cirkevného a občianskeho spoločenstva,
- poznávanie Christovho verejného účinkovania,
- vnímanie skutočnosti, že Boh nám pomáha a usmerňuje nás,
- skúmanie svedomia, odolávanie pokušeniu, čerpanie sily v modlitbe,
- účasť na sv. tajinách (sviatostiach),
- oboznámenie sa so sv. tajinou manželstva.

Komponent B: Sväté Písmo

Výkonové štandardy

Žiak vie/dokáže:

- uvedomiť si, že všetko živé a neživé má na svete svoje miesto,
- porovnať biblický a vedecký pohľad na stvorenie sveta,
- uvedomiť si, že človek i svet okolo je dielom veľkej Božej lásky,
- prehĺbiť si vzťah k ochrane okolitej prírody.

Obsahové štandardy

- prehľbovanie svojho vzťahu k stvorenstvu,
- analyzovanie vzťahu vedy a viery,
- analyzovanie evolučnej teórie,
- analyzovanie vzťahu ekológie a teológie.

Komponent C: Cirkev a tajiny (sviatosti)

Výkonové štandardy

Žiak vie/dokáže:

- opísať život kresťanov a ich prenasledovanie v priebehu dejín,
- vysvetliť vznik cirkvi,
- charakterizovať starobylé patriarcháty,
- vymenovať jednotlivé miestne Pravoslávne cirkvi,
- definovať iné svetové náboženstvá,
- opísať základné spoločné znaky, podobnosti a rozdiely medzi svetovými náboženstvami a kultúrami,
- porozumieť prínosu náboženstiev pre kultúrne systémy v ľudských spoločnostiach a každodenný život,
- vysvetliť nebezpečenstvo rôznych siekt,
- rozlíšiť Boží hlas od hlasov tohto sveta,
- zdôvodniť význam pravidelnej modlitby pre duchovný život,
- vysvetliť jednotlivé časti modlitby Otče náš,
- aplikovať získané poznatky v liturgickom živote,
- uvedomiť si, čo znamená život s Christom a v Christovi,
- oceniť veľkú lásku Spasiteľa k ľudstvu,
- vysvetliť starozmluvné proroctvá o Christovi,

- vysvetliť ustanovenie sv. tajiny Eucharistie,
- vyjadriť, že Božia láska nás sprevádza po celý život,
- vysvetliť význam Bohorodičky v živote kresťana,
- vysvetliť, prečo je sv. Kríž symbolom nekonečnej lásky Boha k človeku,
- oceniť poslanie matky a jej radosť pri očakávaní a narodení dieťaťa,
- vyjadriť dôvody, prečo je Pascha sviatok sviatkov,
- zdôvodniť dôležitosť Svätého Ducha a Jeho darov pre život apoštolov i celej cirkvi,
- reprodukovať Symbol viery,
- zúčastňovať sa pravidelne na Eucharistii,
- vyjadriť, že spoločný život manželov má byť naplnený vzájomnou láskou,
- uviesť príklady zo života podľa Desiatich Božích prikázaní,
- vysvetliť, že duša a telo tvoria jednotu,
- uviesť príklady starostlivosti o duševné a fyzické zdravie,
- sformulovať, akú službu v cirkvi koná duchovenstvo a veriaci ľud,
- naplánovať si svoj konkrétny prínos pre cirkevné spoločenstvo,
- sformulovať modlitbu za pomoc k Svätému Duchu,
- vysvetliť význam pomazania olejom,
- vysvetliť, čo je to vnútorná jednota cirkvi,
- opísať základy viery v cirkev, vzkriesenie mŕtvych a večný život,
- opísať pôsobenie Svätého Ducha,
- zapamätať si, že pôsobením Svätého Ducha sa môžeme stať Božími deťmi,
- vyjadriť, že prostredie cirkvi je pre neho prirodzené,
- vysvetliť komplementaritu medzi mužom a ženou,
- zdôvodniť význam rodiny pre jednotlivca a ľudské spoločenstvo,
- opísať základnú štruktúru sv. tajiny manželstva,
- opísať svoje postavenie v rodine,
- aplikovať skúsenosť lásky z rodiny na Božie stvorenie,
- prijímať vlastnú primeranú zodpovednosť v rodine a komunite,
- charakterizovať pojmy Evanjelium, pokánie, Božie kráľovstvo.

Obsahové štandardy

- oboznámenie sa s históriou a súčasnosťou cirkvi vo svete,
- prehĺbenie poznatkov o vzniku a formovaní cirkvi, o živote kresťanov a ich prenasledovaní v priebehu dejín,
- identifikovanie pojmov patriarchát a miestna cirkev,
- oboznámenie sa s judaizmom, islamom a budhizmom,
- analyzovanie nebezpečenstva rôznych siekt,
- prehľbovanie poznatkov o bohoslužbách v Pravoslávnej cirkvi (sv. Liturgia a ostatné bohoslužby),

- osvojovanie si modlitieb (predovšetkým modlitby Otče náš),
- oboznamovanie sa s ikonami svätých, bohoslužobnými zborníkmi, liturgickými a paraliturgickými piesňami,
- vnímanie kľúčovej úlohy Presvätej Bohorodičky, sv. Jána Krstiteľa a Isusa Christa v živote cirkvi,
- vnímanie Isusa Christa ako Mesiáša, ktorý prišiel na svet vykúpiť ľudstvo,
- vnímanie viery v Trojjediného Boha, v spásu duše, vzkriesenie a večný život,
- osvojovanie si pravidiel správania sa v chráme,
- zúčastňovanie sa na chrámových a iných cirkevných slávnostiach,
- osvojovanie si liturgického roku,
- poznávanie Hospodských a Bohorodičných sviatkov (Zvestovanie Bohorodičky, Vzkriesenie – Pascha, Nanebovstúpenie, Zoslanie Svätého Ducha),
- poznanie významu chrámového sviatku cirkevnej obce,
- prehĺbovanie si poznatkov o sv. tajinách (krst, myropomazanie, Eucharistia, kňazstvo, manželstvo, pokánie a pomazanie sv. olejom),
- podrobné spoznávanie jednotlivých prikázaní Desatora na vytváranie správneho názoru pre samostatné rozhodovanie sa a uvedomovanie si zodpovednosti za svoje konanie pred Bohom,
- pochopenie skutočnosti, že človek je psychosomatická bytosť,
- oboznamovanie sa so službou duchovenstva a veriaceho ľudu v cirkvi,
- vnímanie Božej vôle a Božej lásky v živote kresťana a pretavenie Božej lásky do lásky k blížnemu,
- oboznámenie sa s hierarchiou v cirkvi,
- vnímanie jednoty cirkvi ako Tela Isusa Christa a pôsobenia Svätého Ducha v nej,
- pochopenie, čo znamená osobná Päťdesiatnica,
- pochopenie úlohy a významu muža a ženy v rodine a v manželstve,
- analyzovanie vzťahu človeka k Bohu a k cirkvi.

Komponent D: Kresťanský život

Výkonové štandardy

Žiak vie/dokáže:

- vysvetliť historické korene Pravoslávia,
- zhodnotiť misijnú činnosť sv. Cyrila a Metoda,
- uviesť, prečo sv. Rastislav a sv. Gorazd sú svätými Pravoslávnej cirkvi,
- vysvetliť význam cirkevnej slovančiny ako liturgického jazyka,
- sformulovať organizačnú štruktúru jeho cirkevnej obce,
- zúčastňovať sa na bohoslužobnom živote jeho cirkevnej obce,
- zdôvodniť význam a tradíciu Roždestvenského pôstu,
- definovať význam a podstatu sviatku Narodenia Christa a Bohozjavenia,
- vysvetliť, že Veľký pôst je príprava na sviatok Paschy,

- zaspievať tropár „Christos voskrese“,
- vysvetliť význam sviatku Päťdesiatnice pre veriacich,
- definovať svoje miesto na tomto svete a v spoločnosti,
- odlíšiť morálne dobré konanie od zištného alebo pôžitkárskeho,
- identifikovať cnosti v konaní konkrétnych ľudí,
- rozlíšiť kvalitu priateľstva a rozhodovať sa pre cnostné priateľstvá,
- reálne uplatňovať víziu svojho integrálneho osobnostného sebarozvoja,
- robiť správne a morálne dobré rozhodnutia aj vtedy, keď sa nikto nepozera,
- charakterizovať a opísať svoje vzory a ideály,
- vysvetliť, že jeho city, pudy a vášne majú byť pod kontrolou umu,
- chápať a rešpektovať najvyššiu hodnotu, ktorou je život človeka a všetko, čo vedie k jeho rozvoju,
- charakterizovať zodpovednosť pred Bohom, cirkvou a spoločnosťou za svoje konanie,
- utvárať svoju identitu vo vzťahu k témam intimity, sexuality a rodičovstva,
- vysvetliť, že zdravie a láska sú veľkým Božím darom,
- vysvetliť, že Božie zákony chránia človeka pred závislosťou každého druhu a vedú ho ku skutočnej slobode,
- aplikovať možnosti súčasnej vedy na ochranu života,
- vysvetliť závažnosť vyrieknutých slov a ich dôsledky,
- rozlíšiť nebezpečenstvo rôznych siekt, kultov a ich spôsoby manipulácie s človekom,
- sformulovať morálne a duchovné hodnoty, ktoré získal na hodinách náboženskej výchovy.

Obsahové štandardy

- prehlbovanie si poznatkov o živote a význame sv. Rastislava, sv. Cyrila a Metoda, sv. Gorazda,
- analyzovanie cyrilo-metodskej tradície,
- prehlbovanie poznatkov z cirkevnej slovančiny,
- identifikovanie pojmu, významu a úlohy cirkevnej obce (farnosti),
- identifikovanie pojmu, významu a úlohy filantropie cirkvi,
- identifikovanie pojmu, významu a úlohy eparchie (diecézy),
- opísanie Roždestvenského pôstu, sviatku Narodenia Spasiteľa, Bohozjavenia, Päťdesiatnice,
- analyzovanie Veľkého pôstu a Paschy,
- vnímanie cirkevných dogiem, predpisov a nariadení (kánónov) nie ako obmedzovania osobnej slobody, ale ako návodu ku skutočnej nezávislosti od hriechu, vášní a zlovykov,
- oboznámenie sa s pojмами tropár a kondák,
- analyzovanie vzťahu k vlastnej osobe a okolitému svetu (vzor, charakter, pud, city, vášeň),
- analyzovanie morálnych a duchovných hodnôt, ktoré ovplyvňujú životný štýl, závislosti, sexualitu,
- analyzovanie nebezpečenstva siekt a kultov ako spôsobu predchádzania manipulácie s človekom v dôsledku nevedomosti.